

Nederlandse Mededingingsautoriteit

BESLUIT

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 49a Mededingingswet van de Mededingingswet.

Nummer 5998 / 546.BT55

Betreft zaak: toezeggingsbesluit verzekeringspools

Besluit van de raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 49a Mededingingswet (toezeggingsbesluit verzekeringspools)

De aanvraag

Een aantal ondernemingen die actief zijn op het terrein van verzekeringen, heeft op 28 oktober 2010 bij de raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad respectievelijk de NMa) een aanvraag gedaan tot bindendverklaring van toezeggingen als bedoeld in artikel 49a, eerste lid, Mededingingswet (hierna: Mw). De aanvraag is ondertekend door de volgende rechtspersonen of groepen van rechtspersonen en geldt voor de door ieder van hen gedreven onderneming:

- Amlin Corporate Insurance N.V.,
- Ageas Insurance International N.V.,
- ASR Nederland N.V., Delta Lloyd Schadeverzekering N.V.,
- Delta Lloyd Houdstermaatschappij Verzekeringen N.V.,
- Generali Verzekeringsgroep N.V.,
- De Goudse N.V.,
- Allianz Nederland Groep N.V.,
- Bloemers Beheer B.V.,
- Eureka B.V.,
- REAAL N.V.,
- AEGON Nederland N.V.,
- Hiscox B.V. en
- AON Groep Nederland B.V.

Tezamen worden zij aangeduid als de aanvragers.

Openbare versie

De toezeggingen

De toezeggingen betreffen vier pools op het terrein van aansprakelijkheidsverzekering voor juridische en economische beroepen. Door middel van de pools werken of werkten de ondernemingen samen bij het aanbieden van een verzekering en het dekken van het risico. De aanvraag is erop gericht mededingingsproblemen die de pools kunnen oproepen, te voorkomen. De hierna volgende toezeggingen zijn gedaan per pool en door de ondernemingen die deel uitmaken of recent deel uitmaakten van de pool.

Notarispool (aansprakelijkheidsverzekering voor notarissen)

Amlin Corporate Insurance N.V., Generali Verzekeringsgroep N.V., Hiscox Insurance Company Ltd. en Aon Groep Nederland B.V. zeggen mede namens de in de ondertekening van deze aanvraag opgenomen dochterondernemingen het volgende toe ten aanzien van de Notarispool:

- (i) Indien de pool per 1 juli 2011 nog bestaat, voldoet de pool aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.
- (ii) Indien de pool niet per 1 juli 2011 voldoet aan de eis onder (i) zullen zoveel aanvragers (voor zover nog actief binnen de pool) uittreden, dat binnen zes maanden na 1 juli 2011 alsnog aan de eis onder (i) wordt voldaan.
- (iii) Voor de duur van het toezeggingsbesluit zal geen nieuwe pool worden opgezet, en niet worden deelgenomen aan een pool die is opgericht na 1 januari 2011, die beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen aanbiedt aan dezelfde beroepsgroep als de Notarispool, voor zover niet wordt voldaan aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.

Ageas Insurance International N.V., ASR Nederland N.V., Delta Lloyd Schadeverzekering N.V., Delta Lloyd Houdstermaatschappij Verzekeringen N.V., De Goudse N.V., Allianz Nederland Groep N.V., Bloemers Beheer B.V., Eureka B.V., REAAL N.V. en AEGON Nederland N.V. zeggen mede namens de in de ondertekening van deze aanvraag opgenomen dochterondernemingen het volgende toe ten aanzien van de Notarispool:

- (i) Voor de duur van het toezeggingsbesluit zal geen nieuwe pool worden opgezet, en niet worden deelgenomen aan een pool die is opgericht na 1 januari 2011, die beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen aanbiedt aan dezelfde beroepsgroep als de Notarispool, voor zover niet wordt voldaan aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke

Openbare versie

marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.

Advocatenpool (aansprakelijkheidsverzekering voor advocaten)

Amlin Corporate Insurance N.V., Bloemers Beheer B.V., Delta Lloyd Schadeverzekering N.V., Delta Lloyd Houdstermaatschappij Verzekeringen N.V., Eureka B.V., Generali Verzekeringsgroep N.V. en Aon Groep Nederland B.V. zeggen mede namens de in de ondertekening van deze aanvraag opgenomen dochterondernemingen het volgende toe ten aanzien van de Advocatenpool:

- (i) Voor de duur van het toezeggingsbesluit zal geen nieuwe pool worden opgezet, en niet worden deelgenomen aan een pool die is opgericht na 1 januari 2011, die beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen aanbiedt aan dezelfde beroepsgroep als de Advocatenpool, voor zover niet wordt voldaan aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.

Accountantspool (aansprakelijkheidsverzekering voor accountants)

Amlin Corporate Insurance N.V., Allianz Nederland Groep N.V. en Aon Groep Nederland B.V. zeggen mede namens de in de ondertekening van deze aanvraag opgenomen dochterondernemingen het volgende toe ten aanzien van de Accountantspool:

- (i) Indien de pool per 1 juli 2011 nog bestaat, voldoet de pool aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.
- (ii) Indien de pool niet per 1 juli 2011 voldoet aan de eis onder (i) zullen zoveel aanvragers (voor zover nog actief binnen de pool) uittreden, dat binnen zes maanden na 1 juli 2011 alsnog aan de eis onder (i) wordt voldaan.
- (iii) Voor de duur van het toezeggingsbesluit zal geen nieuwe pool worden opgezet, en niet worden deelgenomen aan een pool die is opgericht na 1 januari 2011, die beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen aanbiedt aan dezelfde beroepsgroep als de Accountantspool, voor zover niet wordt voldaan aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.

Openbare versie

BAVAM-pool (aansprakelijkheidsverzekering voor onder meer assurantie-tussenpersonen en makelaars)

AEGON Nederland N.V., Eureka B.V., Allianz Nederland Groep N.V., Delta Lloyd Schadeverzekering N.V., Delta Lloyd Houdstermaatschappij Verzekeringen N.V., ASR Nederland N.V., Generali Verzekeringsgroep N.V. en REAAL N.V. zeggen mede namens de in de ondertekening van deze aanvraag opgenomen dochterondernemingen het volgende toe ten aanzien van de BAVAM-pool:

- (i) Voor de duur van het toezeggingsbesluit zal geen nieuwe pool worden opgezet, en niet worden deelgenomen aan een pool die is opgericht na 1 januari 2011, die beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen aanbiedt aan dezelfde beroepsgroepen als de BAVAM-pool, voor zover niet wordt voldaan aan de eisen van artikel 6 en 7 van Groepsvrijstelling 267/2010, en met name aan de eis dat het gezamenlijke marktaandeel van de deelnemende verzekeraars op de relevante markt niet meer dan 20% bedraagt.

Het besluit

De aanvragers sluiten voor de marktafbakening aan bij een uitspraak van het Oberlandesgericht Düsseldorf (Zaak VI-Kart 11/07(V) rnr 33). Voor het doel van dit besluit kan de Raad daarmee instemmen met dien verstande dat als relevante markt wordt aangemerkt: de markt voor beroepsaansprakelijkheidsverzekering van notarissen, advocaten, accountants, belastingadviseurs, makelaars onroerende zaken en financiële dienstverleners die op verzekeringsterrein bemiddelen of optreden als (onder)gevolmachtigd agent.

Gelet op artikel 49a, tweede, derde respectievelijk vijfde lid, Mededingingswet besluit de Raad als volgt.

1. De Raad verklaart de boven aangehaalde toezeggingen bindend voor de daarbij vermelde ondernemingen.
2. De Raad besluit tevens:
  - ter zake van de notarispool geen boete of last onder dwangsom op te leggen, en
  - ter zake van de andere drie genoemde pools geen mededingingsrechtelijk onderzoek te starten,een en ander onverlet de ambtelijke bevoegdheden tot toezicht op de naleving van de toezeggingen.
3. Dit besluit wordt gegeven voor een periode vanaf de bekendmaking ervan tot en met 31 december 2013.

Openbare versie

Datum: 30 december 2010

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
overeenkomstig het door de Raad genomen besluit,

w.g.

F.J.H. Don,

lid van de Raad van Bestuur

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de rechtbank Rotterdam, sector bestuursrecht, postbus 50951, 3007 BM Rotterdam. De termijn voor het indienen van een beroepschrift is zes weken; de termijn vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit overeenkomstig artikel 3:44, eerste lid, onderdeel a, Algemene wet bestuursrecht ter inzage is gelegd.

Toelichting bij het toezeggingsbesluit verzekeringspools

1. In deze toelichting wordt eerst het wettelijk kader voor het bindend verklaren van een toezegging uiteengezet (paragraaf 1). Vervolgens wordt de voorgeschiedenis van de onderhavige kwestie behandeld met inbegrip van de vraag of aan de gedragingen van de ondernemingen mededingingsbezwaren zijn verbonden (paragraaf 2). In paragraaf 3 bespreekt de Raad enkele recente ontwikkelingen welke relevant zijn voor de context van de aanvraag en de beoordeling daarvan. Paragraaf 4 gaat kort in op de door de ondernemingen aangeboden toezeggingen, waarna de Raad in paragraaf 5 de toezeggingen beoordeelt in het licht van zijn discretionaire bevoegdheid en toetst aan de wettelijke voorwaarden voor een toezeggingsbesluit. Paragraaf 6 beschrijft de bij de totstandkoming van het besluit gevolgde openbare procedure. In paragraaf 7 bespreekt de Raad de zienswijzen die belanghebbenden tijdens die procedure over het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht en in het verlengde daarvan geeft de Raad zijn eindoordeel over de aanvraag.

1. Wettelijk kader

2. Het toezeggingsbesluit is geregeld in hoofdstuk 5A Mededingingswet (de artikelen 49a-49d). Op basis van artikel 49a, eerste lid, kan een onderneming vóór het opmaken van een rapport of, indien een rapport is vastgesteld, tot het moment waarop een beslissing als bedoeld in artikel 62 is genomen, bij de Raad een aanvraag doen tot het nemen van een besluit waarmee de Raad een in die aanvraag opgenomen toezegging voor de onderneming bindend verklaart. De bindendverklaring strekt ertoe te voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met artikel 6 of 24, eerste lid, of dat het handelen in strijd met artikel 6 of 24, eerste lid, wordt gestaakt.
3. Met toepassing van artikel 89 Mededingingswet ziet het toezeggingsbesluit ook op handelen in strijd met artikel 101 of 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (in het vervolg van deze toelichting wordt niet steeds expliciet op dat laatste gewezen).
4. Op grond van artikel 49a, tweede lid, Mededingingswet kan de Raad een toezegging bindend verklaren, indien naar het oordeel van de Raad:
  - a. verzekerd is dat de onderneming als gevolg van het besluit zal handelen in overeenstemming met artikel 6, eerste lid, of 24, eerste lid;
  - b. de onderneming aannemelijk maakt dat zij het besluit op controleerbare wijze zal naleven; en
  - c. in een concreet geval het nemen van het besluit uit oogpunt van handhaving van de wet doelmatiger is dan het opleggen van een boete of een last onder dwangsom.

Openbare versie

5. Bij een besluit tot bindendverklaring besluit de Raad ingevolge artikel 49a, derde lid, Mededingingswet tevens af te zien van onderzoek, van een rapport, of van een boete of last onder dwangsom. Het besluit bevat geen oordeel over de verenigbaarheid van het gedrag met de mededingingsvoorschriften.
6. Nadat de Raad een besluit tot bindendverklaring heeft genomen, dienen de ondernemingen zich overeenkomstig het besluit te gedragen. Het besluit wordt voor een bepaalde periode gegeven en kan door de Raad worden verlengd.
7. Op de voorbereiding van het toeziingsbesluit is op grond van artikel 49b Mededingingswet de openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing. Teneinde belanghebbenden de gelegenheid te bieden hun zienswijze naar voren te brengen, wordt het ontwerpbesluit met bijbehorende stukken ter inzage gelegd.

2. Voorgeschiedenis

8. De Directeur Mededinging van de NMa heeft op 13 augustus 2008 een rapport als bedoeld in artikel 59 Mededingingswet opgesteld over de zo genoemde notarispool (nummer 5998/356.M1018). Daarin heeft hij een aantal mededingingsbezwaren tegen de pool geformuleerd. In de kern komen die erop neer dat de pooldeelnemers de mededinging beperkten op het terrein van de beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) voor notarissen, doordat zij gezamenlijk één uniform verzekeringsproduct aanboden, terwijl zij met dat product een groot marktaandeel hadden; door het grote marktaandeel viel de notarispool bovendien niet onder de destijds geldende Europese groepsvrijstelling voor verzekeringspools. In de aanvraag zijn de betreffende passages uit het rapport aangehaald.
9. De betrokken ondernemingen hebben hun zienswijzen over het rapport ingebracht, schriftelijk en tijdens een hoorzitting op 26 mei 2009. Daarbij hebben zij onder meer gesteld dat de pool er niet toe strekte de mededinging te beperken en dat de relevante markt ruimer was dan die voor beroepsaansprakelijkheidsverzekering voor notarissen; en mocht de pool worden geacht de mededinging te beperken, dan valt die onder de wettelijke uitzonderingen van artikel 6, derde lid, Mededingingswet of de Europese groepsvrijstelling.

3. Ontwikkelingen na het rapport

10. Na het uitbrengen van het rapport zijn in een parallelle Duitse procedure belangwekkende rechterlijke uitspraken gedaan over de marktafbakening van beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Daarbij oordeelde het Oberlandesgericht Düsseldorf

Openbare versie

in zijn uitspraak van 17 september 2008 dat de relevante productmarkt naast de accountants *zumindest auch .... Steuerberater, Notare und Rechtsanwälte* omvat.¹ Deze Duitse procedure is niet alleen vanwege de materiële parallelie relevant voor de onderhavige zaak maar met name ook omdat in zowel de Duitse als de Nederlandse zaak is gesproken over strijdigheid met hetzelfde voorschrift, namelijk artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Aldus roept de Duitse jurisprudentie de vraag op of de marktafbakening, zoals die in het rapport is opgenomen, zonder nader onderzoek door de NMa kan worden gehandhaafd.

11. Voorts is na het uitbrengen van het rapport de herziene, ter zake relevante Europese groepsvrijstelling in werking getreden (Raadsverordening 267/2010). Een belangrijk verschil met de voorafgaande vrijstelling (Raadsverordening 358/2003) is dat enerzijds de marktaandeelvoorwaarde is aangescherpt in die zin dat bepalend is geworden het gezamenlijk marktaandeel van de pooldeelnemers in plaats van het marktaandeel van de pool; en dat anderzijds de voorwaarde is vervallen dat een verzekeraar op dezelfde relevante markt slecht aan één pool mag deelnemen. Voor zover het rapport de Raad aanleiding zou geven een punitieve sanctie op te leggen, vereist het *lex mitior* beginsel dat de NMa eerst onderzoekt of een beoordeling onder de nieuwe vrijstelling gunstiger is voor de betrokken ondernemingen.
12. Daarnaast blijkt uit signalen vanuit de sector, onder meer van het Verbond van Verzekeraars, dat het rapport inzake de notarispool voor verzekeraars en intermediairs aanleiding is geweest opnieuw en extra kritisch te kijken naar de pools waaraan zij deelnemen. Men is zich in hoge mate bewust van de noodzaak te beoordelen of een pool voldoet én blijft voldoen aan de mededingingsregels (self assessment). De herziening van de groepsvrijstelling heeft die bewustheid nog versterkt. Voorts heeft de NMa vernomen dat het Verbond van Verzekeraars voornemens is het delen van risico's en het daarbij uitwisselen van informatie voor haar leden (bindend) te reguleren, inclusief de verplichting tot periodieke self assessment. Aldus heeft het rapport, waar het gaat om de mededingingsregels, een belangrijke impuls gegeven aan de institutionele waarborging van compliance (zelfhandhaving).

4. De voorgelegde toezeggingen

13. Gelet op deze laatste ontwikkeling hebben de blijkens het rapport betrokken ondernemingen zich niet alleen bezonnen over de toekomst van de notarispool maar een ruimere kring van pools getoetst. Met name hebben zij gekeken naar pools op de mogelijke relevante markt

---

¹ Zaak VI-Kart 11/07(V) rnr 33, gevolgd door de uitspraak van 23 juni 2009 van het Bundesgerichtshof (zaak KVR 57/08).

Openbare versie

zoals aangegeven in genoemde Duitse gerechtelijke procedure. Als resultaat daarvan hebben zij in hun aanvraag niet alleen toezeggingen aangeboden inzake de notarispool maar ook inzake drie andere pools welke, zoals de aanvragers stellen, mogelijk soortgelijke mededingingsproblemen oproepen als de notarispool .

14. In hun toezeggingen nemen de aanvragers de mededingingsbezwaren weg door de pools te beëindigen of door de pools te laten voldoen aan de voorwaarden van de herziene groepsvrijstelling. De in dit verband belangrijkste voorwaarde is de begrenzing van het gezamenlijk marktaandeel van de deelnemers tot 20%. Voor de notarispool bevat de aanvraag nog een toetsingsmoment op 1 juli 2011, omdat geen zekerheid kan worden gegeven dat het marktaandeel per 1 januari 2011 al aan het marktaandeelcriterium voldoet. Voorts kan door omzetverandering van één of meer spelers de pool boven de 20% grens uitkomen. Daarom kan wellicht eerst op 1 januari 2012 aan het criterium worden voldaan. De aanvragers zeggen voorts - samengevat - toe voor de duur van het toezeggingsbesluit niet aan een andere soortgelijke pool deel te nemen. Voor zover de aanvragers een genoemde pool willen continueren of aan een soortgelijke pool willen deelnemen, oprichten, zien zij er dus vanaf de rechtmatigheid van de pool te baseren op het betoog dat de pool de mededinging niet merkbaar beperkt, of dat de pool individueel gerechtvaardigd is in het licht van artikel 6, derde lid, Mededingingswet.

5. De boordeling van de toezeggingen

15. De Raad stelt voorop dat hij een ruime discretionaire bevoegdheid heeft waar het gaat om zijn bereidheid al dan niet in te stemmen met de toezeggingroute. Het enkele feit dat wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 49a, tweede lid, Mededingingswet, geeft geen aanspraak op een positieve beslissing van de Raad. Met name dient de Raad ertegen te waken dat de toezeggingsfiguur afbreuk doet aan de preventieve werking die uitgaat van de bevoegdheid in geval van overtreding een boete op te leggen. Bij ernstige overtredingen is de toezeggingroute daarom in beginsel niet begaanbaar.

Openbare versie

16. In de boven geschetste ontwikkelingen liggen belangrijke aanleidingen voor de Raad om niettemin positief te reageren op een aanvraag om een toezeggingsbesluit. Daarnaast ziet de Raad voordelen in de omvang en snelheid van het te bereiken materiële resultaat, derhalve in de doelmatigheid. Ook de Europese Commissie en andere Europese mededingingsautoriteiten stemmen om die reden regelmatig in met de toezeggingsfiguur, onder meer op het terrein van energie en bankwezen.
17. In casu heeft het rapport inzake de notarispool, zoals boven bleek, meer in het algemeen effect gehad op het gebruik van pools door verzekeraars. De aanvraag heeft voorts uitdrukkelijk betrekking op drie andere pools dan de notarispool. Ook houdt de toezegging in dat de aanvragers voor de duur van het toezeggingsbesluit niet zullen deelnemen aan een nieuwe of andere pool die beroepsaansprakelijkheidsverzekering aanbiedt voor dezelfde beroepsgroep, indien die pool niet onder de groepsvrijstelling valt.
18. Aldus is aannemelijk dat door middel van de toezeggingsroute een ruimer en sneller resultaat kan worden bereikt dan met voortzetting van de sanctieprocedure op basis van het rapport. Daar komt bij, zoals boven bleek, dat de in het rapport opgenomen marktafbakening en de daarop gebaseerde beoordeling aanvulling en aanpassing behoeven vanwege de Duitse jurisprudentie en de herziene groepsvrijstelling. Onder die omstandigheden is de Raad uit oogpunt van doelmatigheid in beginsel bereid positief te beslissen op de aanvraag.
19. De doelmatigheid is ook een van de drie voorwaarden die artikel 49a, tweede lid, Mededingingswet aan het nemen van een toezeggingsbesluit stelt: de toezegging moet in het onderhavige geval uit het oogpunt van handhaving van de wet doelmatiger zijn dan het opleggen van een boete of een last onder dwangsom. De Raad meent dat aan deze voorwaarde is voldaan.
20. De Raad meent voorts dat ook aan de twee andere voorwaarden van artikel 49, tweede lid, Mededingingswet is voldaan. Door te blijven binnen de voorwaarden van de groepsvrijstelling is per definitie verzekerd dat de betrokken ondernemingen in overeenstemming met artikel 6 Mededingingswet zullen handelen. Daarbij past wel een kanttekening. Een cruciale vrijstellingsvoorwaarde betreft het maximale gezamenlijk marktaandeel van 20%. Aanvragers gaan in dat verband uit van de marktafbakening zoals geïndiceerd in de Duitse jurisprudentie. De Raad acht het in het kader van deze toezeggingsprocedure niet opportuun een nieuw eigen onderzoek naar de relevante markt te doen, zodat de Raad geen definitieve marktafbakening kan vaststellen. Wel is de Raad bereid voor het doel van het toezeggingsbesluit uit te gaan van de in de toezegging besloten marktafbakening, zoals door de Raad gepreciseerd in het besluit. De activiteiten van de

Openbare versie

pools waarvoor de aanvraag is gedaan, passen binnen de ze afbakening.

21. Voorts is aannemelijk is dat de betrokken ondernemingen het besluit op controleerbare wijze zullen naleven, omdat verzekeringspools een openbaar karakter hebben; zij zijn kenbaar voor de verzekerden. Voor de controle door de NMa is van belang dat zij bevoegd is informatie over de marktaandeelen op te vragen bij de betrokken ondernemingen. Indien deze gegevens ook berusten bij het Verbond van Verzekeraars zal de NMa deze gegevens bij het Verbond van Verzekeraars opvragen.
22. Gelet op bovenstaande overwegingen concludeert de Raad dat er voldoende aanleiding is toewijzend op de aanvraag te beslissen.

6. De gevolgde voorbereidingsprocedure

23. Alvorens op de aanvraag te beslissen heeft de Raad overeenkomstig afdeling 3.4 Awb van 11 november 2010 tot en met 22 december 2010 een toewijzend ontwerpbesluit met de bijbehorende stukken ter inzage gelegd. De terinzagelegging is voorafgaand aangekondigd in de Staatscourant en in het Financieel Dagblad. Daarbij is gewezen op de mogelijkheid van belanghebbenden om uiterlijk 22 december 2010 hun zienswijze schriftelijk naar voren te brengen. Voorts is aan belanghebbenden gelegenheid geboden om desgewenst mondeling een zienswijze in te brengen. Een week na afloop van de termijn heeft de Raad vastgesteld dat van geen van beide mogelijkheden is gebruik gemaakt.

7. Eindbeoordeling door de Raad

24. Op grond van het voorgaande besluit de Raad toewijzend en overeenkomstig het ter inzage gelegde ontwerp te beslissen op de aanvraag van de betrokken ondernemingen. Dit besluit brengt ingevolge artikel 49a, vijfde lid, Mededingingswet mee dat de Raad geen boete of last onder dwangsom oplegt en geen nieuw mededingingsrechtelijk onderzoek start.
25. De Raad acht het in verband met een adequate en controleerbare uitvoering van de toezegging nodig de bindendverklaring te laten voortduren tot en met 31 december 2013, dat is twee jaar na de uiterste datum waarop de notarispool in overeenstemming met de groepsvrijstelling moet zijn gebracht. De Raad kan ingevolge artikel 49a, vijfde lid, Mededingingswet besluiten het toezeggingsbesluit voor een bepaalde periode te verlengen.
26. Het besluit zal, gelet op a- 6:8.4 Algemene wet bestuursrecht, op dezelfde wijze als het ontwerp ter inzage worden gelegd.

Openbare versie
